

TEATRUL DIN ORAȘUL NOSTRU

Arta, un moment de sărbătoare

Cred că, în contextul avântului teatrului și al culturii noastre artistice socialiste, în general, fiecare director de teatru se gîndește în principiu cam la aceleași lucruri cu privire la viitorul instituției de care răspunde. Sint și deosebiri, firește, fie cu privire la mijloacele folosite, fie cu privire la condițiile de care dispune.

Experiența, entuziasmul și formația culturală, capacitatea de dăruire a fiecărui director aduc, desigur, o notă de diferențiere subiectiv-obiectivă. Spun toate acestea, deoarece nu cred a dori pentru teatrul timișorean „minuni”, pe care alte teatre-surori nu le-ar năzui sau nu le-ar înfăptui chiar. Mi-aș îngădui, așa-dar, să schițez cîteva prospecțiuni cu privire la viitorul loc al Teatrului „Matei Millo” în viața culturală a orașului Timișoara.

1. Cel dintîi lucru pe care ni-l propunem este ca teatrul să-și păstreze ce a obținut bun pînă acum. Și, în labilitatea organizatorică a vieții teatrale din provincie, acest deziderat este mai greu de realizat decît altul nou. Fiecare teatru din provincie ar trebui să aibă în repertoriul permanent ...Meșterul Manole, pentru că ar avea o documentație continuă și de strălucitoare elocvență.

Cîte spectacole dragi și necpuizate au dispărut pentru totdeauna pentru că un actor, fără de care acele spectacole nu mai puteau trăi, s-a dus la un teatru din București, ca să nu mai joace niciodată un rol fără de care noul teatru să nu mai poată trăi...

Sint lezate astfel, în numele unei etici profesionale diformate, cca. 16 milioane de locuitori ai patriei noastre din diferite regiuni.

2. Am dori ca teatrul nostru, în oras, să fie un moment de sărbătoare. Să creăm o stare de elevație în rîndul maselor de spectatori, în așa fel încît televiziunea, cinematograful, sportul și alte activități și destinderi de masă să nu solicite pe spectatori mai intens și mai captivant decît teatrul. Există o rigoare a spectacolului de teatru, care îmbogățește spiritualitatea omului obișnuit și spre care tinde tot ce facem. În asta am impresia că și constă, în epoca noastră, specificitatea și forța teatrului. Contactul cu Shakespeare nu este o acțiune de almanah cultural sau de tăpșan cu strigăte și minge. La teatru vii altfel. Acest **altfel** îl avem mereu în gîndirea și practica noastră.

3. Pentru ca să ajungem la acel stadiu în care o premieră la teatrul nostru să fie preferată în seara în care la televizor se reprezintă „Dialog la distanță” sau „Sfîntul”, ori la cinema — „Joe limonadă”, ori pe stadion, în nocturnă — Real Madrid-Știința Timișoara (și desigur dv. zîmbiți, cu o nuanță de refuz absolut, pe care nici în fața romanelor științifico-fantastice nu-l abordați), mai este, incontestabil, de făcut un drum extrem de dificil, dar nu imposibil, indiferent de multiplele implicații ce se ivesc și se vor ivi în această privință.

Putem spune că în orașul nostru avem câteva mii de prieteni credincioși care iubesc și sportul, și știu să citească și într-un program de televiziune cu discernământ și autorespect. Dar ca oamenii să nu se poată dispensa de teatru la fel cum nu se pot lipsi de destindere, ne străduim să căutăm forme care să-i implice cât mai activ pe spectatori în arta spectacolului, încercăm să-i facem să simtă că spectacolul este o sărbătoare care se organizează în cinstea lor.

Inițiem, de pildă, numeroase vizite în întreprinderi, instituții, școli, universități, cu fragmente din spectacolele noastre, organizăm conferințe, recitaluri, pregătim un buletin lunar de informație care să reflecte toate preocupările noastre principale. Ne propunem să oferim, de altfel, gratuit, abonaților caietele noastre program, trimițându-le la domiciliu înainte de premieră, pentru a întări mai mult legătura cu publicul. Căutăm să trecem de la monolog la un dialog lărgit cu spectatorii, la cunoașterea aprofundată reciprocă. Organizațiile de masă ne sprijină foarte mult. Ar fi bine ca din partea acestora să primim, în afara aplauzelor din sală, mai multe sugestii, îndemnuri, critici la adresa activității noastre. Ne propunem să activăm întâlnirile noastre cu spectatorii, să le facem mai vii, mai eficiente, să le conducem cu mai mult simț de răspundere.

Toate întâlnirile pe care le inițiem în prezent, la invitația diferitelor întreprinderi și instituții, școli și universități, obișnuim să le pregătim pe baza întrebărilor pe care le solicităm celor care ne invită. În felul acesta reușim să cunoaștem preocupările existente în jurul teatrului în rîndul a foarte mulți spectatori din diferite categorii. Prezența unui actor într-o sală de discuții nu mai este o chestiune de simplă curiozitate, ci un prilej de convorbiri, dezbateri în jurul unor probleme în prealabil gândite de ambele părți. N-ar fi rău dacă și alți colegi de-ai mei ar prelua această experiență de mare folos pentru teatrul nostru. Asemenea acțiuni au și început de altfel să se practice, și în condiții satisfăcătoare, și în alte instituții teatrale.

Acest dialog de la mică distanță, teatru-public, foarte folositor și pretențios, necesită din partea noastră o continuă pregătire profesională și culturală. Găsim deficiențe în vorbirea care se practică pe scenă, în plastica noastră, în capacitatea noastră de analiză a rolurilor ce ni se încredințează. Mari deficiențe de pregătire, atît ale tehnicienilor de teatru (pentru care nu există, din păcate, nici un

fel de școlarizare încă în țară la noi), cit și ale actorilor, care nu au absolvit toți o facultate de specialitate, pun probleme serioase dezvoltării unui teatru. Ca să nu mai vorbesc de utilajul scenic elementar, atît de neglijat de către Comitetul nostru de cultură și artă.

Este clar că locul ce ni-l dorim în viața culturală a orașului este în funcție nu numai de ce pretindem și năzuim, ci și în funcție de ce facem noi înșine pentru a-l obține.

4. Locul teatrului nostru în orașul Timișoara ar fi mai bine precizat dacă ar primi posibilitatea să se afirme în mișcarea teatrală românească mai aproape de valoarea sa.

Comitetul nostru de cultură și artă ar putea să organizeze — cred — schimburi între teatre. Nu prin festivaluri sau concursuri, ci printr-un schimb de experiență multilaterală și comentată. Deci, nu turnee pentru plan de spectatori, ci întâlniri de muncă artistică și cunoaștere reciprocă. Cît de puțin ne cunoaștem noi între noi, cei care făurim cea mai puțin durabilă — și totuși eternă — artă! De ce tot ce nu poate rămîne permanent din pricina condițiilor obiective — să nu fie măcar memorat?

Cu cît un teatru circulă mai mult, cu atît cresc posibilitățile lui de a-și spori influența.

Desigur, a circula, în sensul acesta, înseamnă să circuli mai ales acolo unde se creează opinii autorizate.

Municipalitatea orașului Milano și-a privit teatrul altfel după ce l-a văzut întors cu lauri din lumea întreagă. Ba i-a oferit și o sală nouă, și fonduri mai mari. Prin comparație, și prin intermediul opiniilor în dispută, se profilează mai exact realitatea propriei tale capacități.

Tot în legătură cu fixarea actelor artistice din teatru, trebuie să spun că mă

miră lipsa de interes pentru serviciile noastre de documentare.

La Timișoara, ne-am propus să alcătuim, împreună cu secretarul literar Gabriel Manolescu, o monografie a teatrului românesc din Timișoara, cuprinzând o incursiune istorică și o reconstituire a datelor principale din toate stagiunile celui dintii teatru creat în acest oraș în regimul nostru (1945). Lucrarea, care conține foarte multe documente și fotografii, este astăzi sub tipar și sperăm ca pînă la apariția acestui articol ea să fi ieșit de sub teascuri și să constituie un îndemn și pentru colegii din alte teatre, care ar putea să procedeze la fel și chiar mai bine.

5. Noi am dori ca din stagiunea viitoare, teatrul timișorean să ofere spectatorilor stagioni susținute numai cu piese dintre cele mai valoroase ale dramaturgiei românești, dîndu-le astfel prilejul unei reconfirmări artistice a încrederii față de repertoriul național.

Pentru o cit mai largă informare artistică a publicului vom prezenta, prin intermediul *noului studio*, într-o sală de tip Kammerspiel, de cca. 170 de locuri, care a și fost contractată, spectacole adecvate.

Reluările din stagiunile trecute (cite se vor putea face) vor încerca să completeze activitatea noastră.

Aceste câteva gînduri despre ce-am dori să facem și despre ce-am dori să devină teatrul timișorean, într-un oraș cu bogată viață culturală, impunător centru universitar al patriei noastre și care are legitime pretenții față de instituțiile sale, ne impun eforturi și responsabilitate continuă. În momentul în care partidul își sărbătorește a 45-a aniversare, noi toți ne simțim răspunzători pentru viața culturală a orașului și a țării noastre și obligați să ridicăm cît mai sus stacheta autoexigenței și a exigenței. Poate nu e departe ziua cînd Timișoara va fi un oraș pretuit nu numai pentru pantofii Guban, sau pălăriile vestite, aspiratoarele Electromotorului, aparatele electronice produse aici etc. etc., dar și pentru teatrul său, Teatrul „Matei Millo”. Facem tot ce putem pentru a da un plus de mîndrie mîndrului nostru oraș.

Gheorghe Leahu

*artist emerit
director al Teatrului de Stat
din Timișoara*

Viabilitatea unei experiențe

La cea de-a 45-a aniversare a Partidului Comunist Român, colectivul artistic al teatrului nostru aduce buchetul recunoștinței sincere, al angajamentelor și mulțumirilor acelei forțe glorioase care a redat cinstea și onestitatea meseriei noastre și căreia membrii generației mele îi mulțumesc chiar pentru faptul că au putut să devină actori.

În anul 1949, un mănunchi de tineri a fost primit în Institutul de teatru „Szentgyörgyi István” din Cluj. Ei au ajuns la institut printr-un concurs de depistare de talente; elevi, muncitori și țărani, nu numai ca apartenență socială dar și ca ocupație, ei alcătuiau promoția din care în 1953 optsprezece au terminat acest institut. Uniți de aceeași convingere, avînd același scop, pătrunși de aceeași învățătură, nu ne-am despărțit nici după terminarea institutului: a devenit posibil să formăm un nou colectiv de teatru. Și după treisprezece ani, nucleul colectivului nostru, completat cu noi absolvenți, este același. A fost prima în-

cercare de acest gen din țară și ea își dovedește și în prezent viabilitatea.

În istoria celor 45 de ani glorioși de luptă comunistă, această filă își găsește proporții modeste, dar și în mica biografie a teatrului nostru se poate desluși, ca marea reflectată într-o picătură de ploaie, măreția acelei bătălii uriașe pe care a dus-o partidul pentru desfășurarea revoluției culturale și — fiind vorba de un colectiv în limba maghiară — pentru rezolvarea problemei naționale în patria noastră.

Ca recunoștință, am făcut de la bun început totul pentru ca teatrul pe care îl practicăm să fie un focar de răspîndire a celor mai nobile idei, a ideilor socialiste. Nu ne-a descurajat faptul că lucrăm în orașul cel mai îndepărtat de Capitală, nu ne-am lăsat influențați de condițiile teatrului de provincie. Am considerat și considerăm că oriunde se poate face artă de calitate, dacă există un grup de entuziaști. Colectivul nostru artistic a obținut premiul II la primul Concurs al tinerilor actori din 1954, pre-